

KANONIČKE RELACIJE IZMEĐU SOCIOPATOLOŠKIH POJAVA I SOCIOEKONOMSKOG STATUSA PORODICA MALOLJETNIH DELINKVENATA

LJILJANA MIKŠAJ-TODOROVIĆ
MILKO MEJOVŠEK

Fakultet za defektologiju

Sveučilišta u Zagrebu

Originalni znanstveni rad

UDK: 343.9

Sažetak

Cilj istraživanja sastoji se u utvrđivanju povezanosti skupa varijabli za procjenu sociopatoloških pojava u porodicama maloljetnih delinkvenata i skupa varijabli za utvrđivanje njihovog socioekonomskog statusa.

Uzorak ispitanika formiran je od 3534 maloljetnika oba spola, koji su u jednogodišnjem periodu prijavljeni javnim tužilaštvima, stalnog su boravka na teritoriju SR Hrvatske, a u vrijeme izvršenja krivičnog djela, bili su mlađi od 18 godina.

Sociopatološke pojave u porodicama maloljetnih delinkvenata, ispitane su na temelju 16, a socioekonomski status tih istih porodica, pomoću 20 varijabli.

U obradi podataka primjenjena je kanonička korelaciona analiza, prema programu COCAIN-mini verzija (modifikacija programa CANON, Cooleya i Lohnesa, 1971).

Kanoničkom korelacionom analizom utvrđeno je da postoji 6 značajnih parova kanoničkih varijabli, koji objašnjavaju povezanost ova dva skupa varijabli. Na suštinu povezanosti navedenih skupova varijabli ukazuje prvi par kanoničkih varijabli.

Iz analize strukture prvog para kanoničkih varijabli, proizlazi da su socioekonomski status i prisustvo sociopatoloških pojava u porodici, u negativnoj vezi srednje visine. Nizak materijalni položaj porodice, kao i slabu obrazovnu i kvalifikacijsku strukturu roditelja, prate skitnja i nerad roditelja, poremećeni porodični odnosi, alkoholizam - prvenstveno oca, promiskuitet - naročito majke, te ranija osuđivanost članova porodice.

1. UVOD

Kao jedan od mogućih činilaca sociopatoloških pojava u užim i širim društvenim zajednicama često se u literaturi navode primarne grupe. To su one grupe koje karakteriziraju "direktni lični kontakti, a time i direktna psihosocijalna interakcija članova" (Zvonarević, 1974). Značaj primarnih grupa za socijalizaciju ličnosti je neosporno vrlo velik. Zato kada u određenim društvenim uvjetima dođe do izvjesnih dezorganizacija u primarnim grupama, možemo imati pojavu socijalne patologije

(Milosavljević, 1983). To stoga što ti poremećaji djeluju na materijalno i psihičko stanje, kako u primarnim tako i u drugim grupama s kojima one dolaze u dodir. Isto tako, psihološka stanja i izgubljenost članova primarnih grupa, koji su pogođeni socijalnom patologijom pogađa i ostale članove primarne grupe.

Ovo se naravno, odnosi i na porodicu, koja kao jedna od najvažnijih primarnih grupa može biti pogođena socijalno patološkim pojavama gdje je često i sama izvor tih pojava. Prisustvo sociopatoloških pojava u porodicama ukazuje

na poremećaje u ličnosti pojedinih članova porodice. Najčešći oblici sociopatoloških pojava su: konzumiranje alkohola, skitnja, nerad, promiskuitet, prostitucija, ranija osuđivanost i slično, uz što često idu i poremećeni odnosi u porodici. Najizraženiji oblik poremećaja u ličnosti roditelja, kao i u njihovim odnosima javlja se u vidu odgojene zapuštenosti i prestupništva djece i omladine (Ekermen, 1966). Istraživanja na ovom području su brojna (Mejovšek, Horga i Momirović, 1974., Dobrenić, Poldrugač, Singer, 1975., Bašić, Gredelj, Novak, Singer, Uzelac i Vrgoč, 1980., Mikšaj, 1980., Mejovšek, Uzelac i Vrgoč, 1982., 1978). Socioekonomski status porodice odnosi se na mjesto boravka porodice, školsku spremu, zaposlenost, kvalifikaciju, društvenu ili političku aktivnost članova porodice te stambene i ekonomske prilike. Postoje također i istraživanja koja pokazuju da nepovoljni socioekonomski status stoji u pozitivnoj vezi s nekim manifestacijama poremećaja u ponašanju (Jašović, 1978., Mannheim prema Šeparović, 1981., Mladenović, 1977., Todorović, 1966). Međutim, elementi porodičnog života ne egzistiraju odvojeno, naprotiv, oni su u tijesnoj vezi. Objektivni uvjeti života jedne porodice čine osnovu iz koje proizlazi porodična atmosfera i socijalno patološka ponašanja u porodici, ali i obratno. Tamo gdje je porodična atmosfera zdrava i očuvana, mnoge se objektivne teškoće lakše i bezbolnije premoste. I jedno i drugo područje porodičnog života utječe na društveno formiranje mlade ličnosti, te je zato nužno da se ponašanje mladih tumači kao pouzdan indikator odgojnog neuspjeha porodice.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog rada sadržan je u namjeri da se pronađu veze između patologije porodice i njenog socioekonomskog statusa, konkretnije i itvrđivanju povezanosti skupa varijabli za procjenu sociopatskih pojava u porodicama maloljetnih delikvenata i skupa varijabli za utvrđivanje njihovog socioekonomskog statusa.

3. METODE RADA

3.1 Uzorak ispitanika

Istraživanje je provedeno na jednogodišnjoj populaciji 3534 maloljetnika oba spola, koji su prijavljeni javnim tužilaštvima, stalnog su boravka na teritoriju SR Hrvatske, a u vrijeme izvršenja krivičnog djela, bili su mlađi od 18 godina.

3.2 Uzorak varijabli

Varijable kojima mjerimo sociopatološke pojave i socioekonomski status porodica maloljetnih delikvenata, izvod su iz posebno konstruiranog anketnog upitnika za mjerenje različitih karakteristika kriminaliteta maloljetnika na području SR Hrvatske koji se sastoji od 111 varijabli.

Za potrebe ovog rada, odabrali smo 16 varijabli koje opisuju sociopatološke pojave u porodicama te 20 varijabli koje daju sliku njihovog socioekonomskog statusa.

Prva grupa varijabli koja opisuje sociopatološke pojave u porodici:

1. Poremećenost odnosa u porodici (PORODN)

1. nisu poremećeni
2. jesu bez svađa i fizičkog razračunavanja
3. samo svađe
4. samo fizička razračunavanja

2. Prekomjerno konzumiranje alkohola - otac (ALOTAC)

3. Prekomjerno konzumiranje alkohola - majka (ALMAJ)

4. Prekomjerno konzumiranje alkohola - drugi uži članovi obitelji (ALDRU)

5. Sklonost skitnji - otac (SKIOTA)

6. Sklonost skitnji - majka (SKIMAJ)

7. Sklonost neradu - otac (NEROTA)

8. Sklonost neradu - majka (NERMAJ)

9. Sklonost promiskuitetu - otac (PROMOT)

10. Sklonost promiskuitetu - majka (PROMAJ)

11. Vežanost za sferu prostitucije - otac (PROSOT)

12. Vežanost za sferu prostitucije - majka (PROSMA)

13. Vežanost za sferu prostitucije - drugi uži članovi obitelji (PROSDR)

14. Osuđivanost za krivična djela
- otac (OSUOTA)
  15. Osuđivanost za krivična djela
- majka (OSUMAJ)
  16. Osuđivanost za krivična djela
- drugi uži članovi obitelji (OSUDRU)
- (Varijable od 2-16 imaju samo dvije kategorije: "ne" i "da").
- Druga grupa varijabli koje opisuju socioekonomski status porodice:
1. Dosljednost porodice iz (DOSEPO)
    1. starosjedioci
    2. glavnog grada republike ili sjedišta okružnog suda
    3. samo sjedišta općine
    4. niti sjedišta općine
  2. Broj promjena mjesta boravka porodice nakon rođenja maloljetnika (BROJP)
    1. nisu mijenjali
    2. jednom
    3. dva puta
    4. tri ili više puta
  3. Školska sprema oca (SKOOCA)
    1. viša ili visoka
    2. srednja
    3. niža
    4. osnovna
    5. bez osnovne škole
  4. Školska sprema majke (SKOMAJ)
    1. viša ili visoka
    2. srednja
    3. niža
    4. osnovna
    5. bez osnovne škole
  5. Zaposlenost oca (ZAPOCA)
    1. da
    2. ne
  6. Zaposlenost make (ZAPMAJ)
    1. da
    2. ne
  7. Trajanje zaposlenja oca u inostranstvu (TRAINO)
    1. nije radio
    2. radio
  8. Trajanje zaposlenja majke u inostranstvu (TRAMAJ)
    1. nije radila
    2. radila
  9. Tko se pretežno bavi odgojem maloljetnika (BAVIOD)
    1. oba roditelja
    2. jedan roditelj
    3. baka - djed
    4. druga rodbina
    5. druge osobe
    6. nitko
  10. Kvalifikacija oca (KVAOCA)
    1. službenik
    2. VKV
    3. KV
    4. PKV
    5. NKV
  11. Kvalifikacija majke (KVAMAJ)
    1. službenik
    2. VKV
    3. KV
    4. PKV
    5. NKV
  12. Da li se jedan ili oba roditelja samostalno bave poljoprivredom (POLJOP)
    1. ne
    2. da
  13. Članstvo oca u SK (CLAOCA)
    1. ne
    2. da
  14. Članstvo majke u SK (CLAMAJ)
    1. ne
    2. da
  15. Društvena angažiranost (DRUOCA)
    1. ne
    2. da
  16. Društvena angažiranost majke (DRUMAJ)
    1. ne
    2. da

17. Društveno-politička angažiranost oca (POLOCA)

1. ne
2. da

18. Društveno-politička angažiranost majke (POLMAJ)

1. ne
2. da

19. Porodica stanuje (PORSTA)

1. u vlasitijoj kući
2. u vlastitom stanu ili ima stanarsko pravo
3. podstanari

20. Ekonomski status porodice (EKOSTA)

1. iznad prosjeka
2. prosječan
3. slab
4. veoma loš

3.3 Metode obrade podataka

U obradi podataka poslužili smo se Hotellin-govom metodom kanoničke korelacione anal-

ize koja je učinjena pomoću programa COCAIN-mini verzija (modifikacija programa CANON, Cooleya i Lohnesa, 1971). Program izračunava korelacije unutar oba skupa varijabli, kroskorelacije između varijabli tih skupova, kanoničke korelacije parova kanoničkih varijabli, značajnost kanoničkih korelacija (Bartlettovim postupkom), komunalitete u oba skupa varijabli na značajne kanoničke varijable, korelacije kanoničkih i originalnih varijabli i kroskorelacije kanoničkih i originalnih varijabli.

4. REZULTATI I INTERPRETACIJA

Kanoničkom korelacionom analizom utvrđeno je da postoji 6 značajnih parova kanoničkih varijabli, koji objašnjavaju povezanost ova dva skupa varijabli. Na suštinu povezanosti navedenih skupova varijabli ukazuje prvi par kanoničkih varijabli.

Iz analize strukture prvog para kanoničkih varijabli proizlazi da su socioekonomski status i prisustvo sociopatoloških pojava u porodici u negativnoj vezi srednje visine.

Tablica 1.

Značajne korelacije kanoničkih varijabli socioekonomskog statusa i sociopatoloških pojava u porodici

	C ²	C	F
1.	.37399	.61155	.00000
2.	.07985	.28257	.00000
3.	.05451	.23347	.00000
4.	.04589	.21423	.00000
5.	.02836	.16840	.00000
6.	.02116	.14547	.02473

Tablica 2.

Korelacije kanoničkih i originalnih varijabli sociopatoloških pojava u porodici

	V ₁	V ₂	V ₃	V ₄	V ₅	V ₆
PORODN	.7669	.3407	.2598	.0130	-.2297	.0169
ALOTAC	.6177	.5983	.0595	-.1746	-.0118	.2466
ALMAJ	.3810	.1453	.0948	.2183	.5364	-.4111
ALDRU	.4591	.2685	-.1372	.1282	-.0406	-.3359
SKIOTA	.5882	-.3755	.0328	-.1336	-.3087	.0618

nastavak tablice 2.

	V ₁	V ₂	V ₃	V ₄	V ₅	V ₆
SKIMAJ	.5646	-.2920	-.2207	.3649	-.1097	-.2601
NEROTA	.7610	-.2194	-.1966	-.4963	.0692	-.0280
NERMAJ	.6759	-.2839	-.3094	.4936	.2251	.1287
PROMOT	.2964	-.0722	.1958	.1681	-.2941	.0299
PROMAJ	.4603	-.2820	.4812	.2450	.1403	.0308
PROSOT	.0449	-.0597	-.0322	-.0248	.1703	.0305
PROSMA	.2990	-.1691	.4260	.1858	.4036	.1256
PROSDR	.2153	-.0936	.0659	.0490	.0714	.0437
OSUOTA	.4321	-.1116	-.0526	-.2314	.0606	.1975
OSUMAJ	.2863	-.1067	-.0255	.1524	.1525	-.1539
OSUDRU	.3681	-.0436	-.2188	.0362	-.1046	.3358

Tablica 3.

Korelacije kanoničkih i originalnih varijabli socioekonomskog statusa porodice

	V ₁	V ₂	V ₃	V ₄	V ₅	V ₆
DOSEPO	.1135	-.2189	.0793	.0417	-.4052	.3773
BROJP	.2206	-.2615	.1928	.2332	-.5936	.0442
SKOOCA	.5587	.2582	-.1745	.0694	-.1266	.5079
SKOMAJ	.4585	.2839	-.2535	.1143	.0284	.4006
ZAPOCA	.5793	-.4388	-.1974	-.4031	.1711	.0014
ZAPMAJ	.1823	.0051	-.4356	.5911	.3970	.2168
TRAINO	.0871	-.0167	.1659	.1122	-.1668	-.1231
TRAMAJ	.0300	.0471	.2167	.0221	-.2313	-.2244
BAVIOD	.6723	.0581	.3551	.2433	-.1006	-.3956
KVAOCA	.5027	.2881	-.1513	-.0833	-.0745	.3402
KVAMAJ	.2996	.2905	-.0579	.0851	-.0143	.4132
POLJOP	-.0707	.5004	-.2039	-.1591	.3109	-.0592
CLAOCA	.2946	-.0243	-.0891	.1020	.0062	-.2742
CLAMAJ	-.1359	-.1294	.0170	.0503	-.0104	-.2864
DRUOCA	-.3546	-.2653	-.0833	.1503	.0820	-.2812
DRUMAJ	-.1981	-.1438	-.0445	.0157	-.0414	-.1878
POLOCA	-.2614	-.3010	-.0435	.1180	.1164	-.3597
POLMAJ	-.1433	-.1585	.0043	-.0172	.0294	-.1611
PORSTA	.1572	-.3229	.7410	.0452	.3141	.2218
EKOSTA	.8639	.1766	-.1644	-.0619	.1713	.1117

Nizak materijalni položaj porodice, kao i slabu obrazovnu i kvalifikacijsku strukturu roditelja, prate skitnja i nerad roditelja, poremećeni porodični odnosi, alkoholizam članova porodice, a prvenstveno oca, promiskuitet - naročito majke, te ranija osuđivanost članova porodice.

Uz sav oprez pri korištenju rezultata istraživanja koja su vršena u drugim zemljama, pod drugim socio-kulturnim, povijesnim, etničkim, demografskim i geopolitičkim uvjetima, posebno specifičnim uvjetima američkih velegradova, ipak nam se čini značajnim istaći da poput naših i oni potvrđuju tezu o povećanju

kriminogene strukture obitelji paralelno sa padom njenog socioekonomskog statusa.

Činjenica je da slabi socioekonomski uvjeti života porodice, prvenstveno vrlo slab ekonomski status te slaba obrazovna i kvalifikacijska struktura roditelja, kako pokazuju naši rezultati, nisu jedini, a često ni najizraženiji čimilac pojava sociopatološkog karaktera. Uzroci su sigurno brojniji i kompleksniji, ali je očito da i ti faktori pri tome imaju stanoviti značaj.

Isto tako vrijedi i obrnuto. Naime, loši porodični odnosi te sociopatološka ponašanja roditelja kao alkoholizam, skitnja, nerad, promiskuitet ili ranija osuđivanost, ne samo da ne moraju biti posljedica lošeg socioekonomskog statusa, nego naprotiv, faktori socioekonomskog propadanja porodice, naravno ne jedini, ne nužno odlučujući ali niti zanemarivi.

Kako je porodica u ovom radu promatrana u ulozi kriminogenog faktora maloljetničke delinkvencije, rezultati ispitivanja samo potvrđuju potrebu osvjetljavanja čitave kompleksnosti njena utjecaja, odnosno sve komponente koje čine njenu bit. Te se komponente kreću na relaciji od objektivnog kao materijalni, stambeni, dijelom socijalni status ili porodična struktura pa do subjektivnih kao što su ponašanja i uzajaman odnos članova porodice. To nas međutim vodi i dalje do neosporne činjenice da analizirani kriminogeni utjecaji porodice, bez obzira na to u kojoj mjeri izviru iz nje kao socijalne grupe, nisu niti mogu biti isključivo samo stvar porodice. Mnogi od njih su rezultat širih uvjeta u kojima se porodica i njeni odrasli članovi nalaze. Često porodica nije u mogućnosti savladati teškoće koje izviru iz njene strukture i odnosa. Stoga joj je u mnogim slučajevima potrebna društvena pomoć, pogotovo ako se imaju u vidu najnovije promjene koje su nastale u vezi s porodicom, koja je sve manje sposobna kao odgojna institucija koja bi svojim skladnim i adekvatnim funkcioniranjem utjecala za pozitivan razvoj i formiranje mladih članova i time ostvarivala značajno preventivno djelovanje.

Drugi par kanoničkih varijabli je u znatno nižoj vezi od prvog para.

Konfiguracija varijabli socioekonomskog statusa ukazuje na to da se radi o porodicama u kojima je otac zaposlen u radnoj organizaciji, a istovremeno se bavi i poljoprivrednom djelatnošću. Uz to otac, ali i ostali članovi porodice

nisu društveno-politički aktivni, a osim toga i njihov obrazovni i kvalifikacioni status je relativno nizak.

U takvim porodicama, što se vidi iz konfiguracije druge kanoničke varijable sociopatološkog ponašanja u porodici, očigledno je da je alkoholizam oca, ali i ostalih članova, osnovna sociopatološka pojava koja dovodi do poremećajnih odnosa.

Fenomen porodica koje se u svojoj osnovi bave poljoprivrednom djelatnošću uz ponekog člana (najčešće oca) zaposlenog u radnoj organizaciji je poznat. To su uglavnom prigradske seoske porodice niskog socijalnog pa i ekonomskog statusa pa je zapošljavanje oca tek dodatni izvor prihoda. Porodica je na taj način u raskoraku dviju kultura, što često dovodi do sociopatoloških pojava, što potvrđuju i naši podaci.

Karakteristike treće kanoničke varijable socioekonomskog statusa su: život u podstanarskim uvjetima, veća zaposlenost majke uz višu obrazovnu razinu od očeve, i smanjena briga obaju roditelja za dijete. Jedna od karakteristika je zapošljavanje roditelja u inozemstvu.

U sociopatološkom prostoru je osnovno obilježje prostitucija i promiskuitet majke uz poremećene odnose u porodici, a što je vjerojatno posljedica neadekvatne uloge oca, bilo u smislu da je on u podređenoj poziciji u odnosu na majku, bilo da nije prisutan zbog rada u inozemstvu. Majka u oba slučaja ima veoma težak zadatak da brine o cijeloj obitelji, kojeg nije u mogućnosti ispuniti. Stoga je razumljiv bijeg u sociopatološka ponašanja koja rezultiraju nebrigom za djecu.

Promatrajući četvrtu kanoničku varijablu u oba prostora, može se zaključiti da je nebriga za dijete prvenstvena posljedica nerada i skitnje, promiskuiteta i alkoholizma majke. Ujedno se radi o porodicama u kojima očevi rade. Dakle, odsutan otac i neadekvatna majka jesu osnovna obilježja porodice ove grupe ispitanika, koji shodno tome nisu mogli imati potrebnu brigu. Peti par kanoničkih varijabli ukazuje na porodice starosjedilaca koje karakteriziraju nezaposlenost roditelja, a pretežno majke, slabi stambeni uvjeti i bavljenje poljoprivrednom aktivnošću, kao i na alkoholizam i prostituciju majke.

Povezanost šestog para kanoničkih varijabli definirana je u prostoru socioekonomskog sta-

tusa doseljavanjem porodice iz manjeg mjesta, niskom obrazovnom i kvalifikacionom razinom roditelja, lošim stambenim uvjetima i niskom društveno-političkom aktivnošću, a u sociopatološkom prostoru i osuđivanošću oca i drugih članova porodice.

Treba istaći da suštinu povezanosti socioekonomskog statusa porodice i sociopatoloških pojava objašnjava prvi par kanoničkih varijabli koji evidentno pokazuje da se uz sniženi socioekonomski status porodice javlja niz sociopatoloških stanja u njoj. Sve ostale kanoničke korelacije iako statistički značajne, ukazuju samo na neke segmente socioekonomskog statusa koji vežu uz pojedine patološke pojave. Kako su kanoničke korelacije, nakon prve, relativno niske, radi se zapravo samo o nekim tendencijama te je u zaključivanju potrebna prilična doza opreza.

Vidljivo je da sociopatološke pojave u porodici, a u vezi s tim i briga za maloljetnika zavisi od društvenog položaja porodice te da socijalnim činiocima treba pridavati značajno mjesto u preventivnom djelovanju.

Rezultati našeg istraživanja potkrepljuju tezu o krizi suvremene porodice i ukazuju na potrebu intervencije šire društvene zajednice u rješavanju problema porodice. O ovom problemu se mnogo raspravlja i piše, a opća je konstatacija da je uz sve napore, još uvijek premalo prisutna društvena briga o porodici.

Kao dopunu, navodimo i ove podatke: Od svih ispitanih porodica, 33,7% ima slab ili veoma loš ekonomski status. Socijalni status uglavnom je veoma nizak, na primjer, 60% očeva te 77,5% majki ima samo završenu osnovnu školu ili čak ni toliko, skoro 50% očeva i 74% majki su nekvalificirani radnici, 88% očeva i 97% majki nisu članovi Saveza komunista.

S obzirom na strukturu porodica maloljetnih delinkvenata, oko 30% njih ne živi s oba roditelja, u 25% porodica roditelji ne žive zajedno, a što se tiče prisustva sociopatoloških pojava u porodici, u 40% ispitanih porodica odnosi su na neki način poremećeni.

U određenom broju slučajeva članovi porodice pokazuju neka sociopatološka ponašanja, a naročito je to prekomjerno konzumiranje alkohola od strane oca u 28% slučajeva, sklonost neradu oca u 12%, njegova ranija osuđivanost za krivična djela u 8%, te druga

neadekvatna ponašanja bilo oca ili drugih članova porodice.

Zaključak

Kako bi porodica mogla ostvariti svoje funkcije i obaveze, nužno je da i ona sama bude objekt društvene zaštite i pomoći. U mnogim zemljama, pod državnim i društvenim pokroviteljstvom, razvijaju se grupe i individualne službe koje se staraju o porodici i njenim najmlađim članovima.

Osnovna orijentacija u suzbijanju porodične patologije morala bi se temeljiti na razrađenom sistemu društvenih mjera o općoj preventivnoj zaštiti porodice.

Nužno je dati novu podlogu bračnim i porodičnim odnosima, što se može postići ukidanjem patrijarhalnog bračnog i porodičnog zakonodavstva, uvođenjem društvene zaštite i pomoći porodici, stvaranjem materijalnih i drugih uvjeta za ekonomsko osamostaljivanje žene, razvijanjem raznih ustanova za pomoć porodici u njegovanju i odgoju djece, stvaranjem društvene tehničke baze domaćinstava i time oslobađanje porodice od pritiska zaostalog domaćinstva.

Brzi tempo industrijalizacije i promjena strukture stanovništva, nagli razvoj i porast gradova, doseljavanje seoskog stanovništva, posebno omladine u gradove, nedostatak i prenaseljenost stanova i slabo razvijanje komunalne službe, promjena porodičnih odnosa - stvorili su i dalje stvaraju nov način života, negativne socijalne pojave i slično. Sve to ukazuje na imperativnu potrebu razvoja neprivrednih djelatnosti, uslužnih službi, servisa za pomoć domaćinstvu, mnogo većeg razvoja pedagoških i socijalnih ustanova za djecu i omladinu, omasovljavanje ustanova za društvenu ishranu itd., što će dovesti do mnogo intenzivnijeg podružtvljavanja porodičnih funkcija. Međutim, to ne znači da će te mjere dovesti do toga da se porodica u potpunosti oslobodi svojih obaveza i funkcija, odnosno da se negira njena uloga, već je njihova osnovna tendenca da joj se pruži pomoć da bi ih što uspješnije vršila. Jedan od najvažnijih problema u ovom kompleksu jeste razvijanje društvene brige za djecu. Ne umanjujući ulogu porodice u odgoju djece, neophodno je da se razvijaju najširi oblici društvene brige za djecu, koji će u odgoju

pružiti i ono što porodica, svedena na roditelje i djecu, naročito ako je majka zaposlena, djetetu ne može pružiti. U interesu je i porodice i društva stvaranje najrazličitijih dječjih ustanova i mreže objekata za zabavu i razonodu, sportskih terena i slično.

Stoga je nužno znatno bolje organiziranje društvenog praćenja eksczesnih i patoloških poja-

va u društvu i porodici i sistematsko planiranje socijalnog preventivnog rada na otklanjanju uzroka koji do njih dovode, što pretpostavlja postojanje određenih sredstava i ustanova za brigu o porodici i pojedinim njenim članovima, kadrove, određen način i oblik preventivnog djelovanja, ali i kurativnog rada s porodicom.

LITERATURA

1. EKERMEN, N.: Psihodinamika porodičnog života. Grafički zavod Titograd, 1966.
2. JAŠOVIĆ, Ž.: Kriminologija maloletničke delinkvencije. Naučna knjiga, Beograd, 1978.
3. MEJOVŠEK, M.; S. UZELAC; I. VRGOČ: Ekološka struktura i delinkventno ponašanje mladih u gradu Zagrebu. Glasilo SIZ-a socijalne zaštite grada Zagreba, Godina V, br.13 1982.
4. MILOSAVLJEVIĆ, M.: Osnovi socijalne patologije. Centar za informativno-izdavačku djelatnost. Niš, 1983.
5. MLADENOVIĆ, M.: Uvod u sociologiju porodice. Suvremena administracija. Beograd, 1977.
6. POLDRUGAČ, V.; S. UZELAC: Materijali sa savjetovanja u Karlovcu, 1980. pod nazivom: "Kretanje, karakteristike i aktualni problemi maloljetničke delinkvencije u SR Hrvatskoj".
7. ŠEPAROVIĆ, Z.: Kriminologija i socijalna patologija. Biblioteka Udžbenici i skripta. Zagreb, 1981.
8. TODOROVIĆ, A.: Prestupništvo maloletnika u industrijskim gradovima, Osvrti 4, Savez društava defektologa Jugoslavije, Beograd.
9. TODOROVIĆ, A.: Prestupništvo maloletnika u industrijskim naseljima, Institut za kriminološka i kriminalistička istraživanja. Beograd, 1966.
10. ZVONAREVIĆ, M.: Socijalna psihologija. Školska knjiga, Zagreb, 1974.

CANONICAL RELATIONS BETWEEN FAMILY SOCIO-PATHOLOGICAL EVENTS AND SOCIO-ECONOMICAL STATUS IN JUVENILE DELINQUENTS

SUMMARY

The aim of this study was to estimate the connection between the cluster of variables used for estimating socio-pathological events in families of juvenile delinquents and the cluster of variables used for estimating their socio-economic status.

The canonic correlation analysis, according to the COCAIN program-mini version (the modification of the CANON program, Cooley and Lohnes, 1971), was used in data processing.

Canonic-correlation analysis estimated that there exist six significant pairs of canonic variables, which explain the connection between listed clusters of variables.

The structure analysis of the first pair of canonic variables shows that the socio-economic status and the occurrence of the sociopathological events in the family are in the average high negative connection. The low financial family status as well as the low educational and qualificational parental structure, is accompanied with tramps and idleness in parents, disturbed family relations, alcoholism-primarily in fathers, promiscuity-especially in mothers, and the earlier conviction of the family members.